

Gotlands
Museum

Årsberättelse 2020

Omslag - Corona av Enzo Hederstedt-Bouras, 10 år. Från utställningen Barnens salong.
© Gotlands Museum

INNEHÅLL

Inledning	4
Gotlands Museum 2020	6
Medverkan i andra organisationer	7
Målgrupper och besökare	8
Samarbetspartners	10
Medlemskapet i Fornvännerna	11
Hållbarhet och horisontella perspektiv	12
Utställningar	13
Utställningar 2020	15
Program och pedagogik	16
Skola och lärande	19
Samlingar och arkiv	21
Internationell verksamhet	23
Forskning och kunskapsuppbyggnad	24
Uppdragsverksamhet	26
Fastigheter	28
Museigårdar	30
Besök och butik	31
Bokning, konferens och lokaluthyrning	32
Utgivning och publicering	34
Kommunikation, marknadsföring och varumärke	35
Konsulentverksamheten	36
Organisation	42
Personal	43
Ekonomi	46

Digital explosion i skuggan av pandemin

År 2020 har helt präglats av covid-19 och de verksamhetsmässiga och ekonomiska konsekvenser det har inneburit för Gotlands Museum. Under våren 2020 tvingades vi stänga museet av ekonomiska skäl och sedan återigen i november på grund av smittskyddsskäl när Folkhälsomyndigheten avrådde från besök på museer. Antalet besökare till våra besöksmål minskade med hela 2/3 från ca 335 000 besökare till 115 000 besökare. Trots det behåller vi positionen som det mest besökta läns-museet för sjunde året i rad.

2020 har inneburit mycket stora inkomstbortfall för museet till följd av tapp i entréer och butik, programverksamhet och hyresintäkter. Genom en viss sommarsäsong, en stark eftersäsong och de generella statliga stödpaketerna bland annat korttidsarbete, särskilda stöd till regional kultur från såväl stat som region i kombination med kraftfulla interna besparingar har Gotlands Museum klarat sig ur det konkurshot vi stod inför. Gotlands Museum redovisar för 2020 ett positivt resultat om ca 2,5 mnkr tkr att jämföra med en budget på 0 tkr. Att resultatet blev positivt förklaras till stora delar av att kostnader och investeringar 2020 inte kunde genomföras på grund av inköps- och investeringsstopp och att besked kring stöd till regional kultur kom först i slutet av året. Dessa kostnader och investeringar kommer i stället belasta resultatet för 2021. Givet den stora osäkerhet som råder inför 2021 på grund av pandemin och osäkerhet kring fördelning av de extra stöden till regional kultur samt att vi lagt en minusbudget på 2,6 mnkr är det positivt att gå in i 2021 med ett överskott från 2020.

Ca 1/3 av museets medarbetare var korttidspermitterade under perioden maj till oktober. Dessutom gick ytterligare ca 10 medarbetare in i en så kallad 80/90-lösning för att bidra i museets svåra ekonomiska läge. All personal vid museet har un-

der året visat prov på stor lojalitet, enastående flexibilitet och förmåga till nytänkande och omställning.

Pandemin har påverkat flertalet delar av verksamheten och särskilt den publika med utställningar och programverksamhet. Våra ledord har varit smittskyddssäkert, omställning, digital verksamhet och utomhusaktiviteter. Det innebär bland annat att vi arbetade med säkra besök, halverade antalet personer på våra stadsvandringar och erbjöd skolverksamhet i utomhusmiljö. Dessutom gjordes en satsning på att producera ett stort antal högkvalitativa digitala visningar och vandringar som nu finns att ta del av på museets hemsida. Under 2020 hade vi över 200 000 digitala besökare till museet. Det digitala formatet är här för att stanna och ge mersmak inför framtiden.

Flera betydelsefulla projekt har heller inte kunnat realiserats som planerat. Det gäller ett antal utställningar och programverksamhet men inte minst utredningen kring ändamålsenliga lokaler för konstmuseiverksamheten, som tillsammans med en ny förhistorisk basutställning är museets viktigaste projekt. Till vår stora glädje beslutade Region Gotland i slutet av året att tillskjuta medel till både en utredning kring lokaler för konstmuseiverksamheten och ett större belopp som innebär att den delen av den förhistoriska basutställningen som ska behandla vikingatiden kan bli verklighet.

Inom samlingsområdet har digitaliseringen getts förutsättningar att utvecklas dels genom att vi har anställt en IT-antikvarie med uppgift att fokusera på digitalisering och tillgängliggörande av våra samlingar, dels genom att vi anslutit oss till K-samsök, den nationella digitala resursen för tillgängliggörande av kulturarvsinformation. Vi

har också digitaliserat alla Gotländskt arkiv fram till 2004 som nu är tillgängliga i vår samlingsdatabas. Klimatanpassningar i Skattkammaren och konservering av konstverk har också varit viktiga åtgärder för att säkra våra unika föremål.

Under 2020 har vi drivit och deltagit i flera större pågående forsknings- och kunskapsuppbyggnadsprojekt. Det handlar om projektet Forntida bilder – digitalisering och tillgänggörande av de gotländska bildstenarna tillsammans med Stockholms universitet och Riksantikvarieämbetet. Ett annat flerårigt projekt är en karaktärisering av alla de gotländska kyrkorna och kyrkogårdsmiljöerna tillsammans med Visby stift.

Inom kulturmiljöområdet har vi tillsammans med Arendus AB tagit fram ett kunskapsunderlag till det nya arkeologiska handlingsprogrammet för uppdragsarkeologin på Gotland. Vi har också deltagit i arbetet med den nya strategin för världsarvet Hansestaden Visby där vi de kommande åren kommer att bidra med resurs för att förverkliga den handlingsplan som är under framtagande.

Pandemin har tyvärr satt käppar i hjulet för de uppskattade aktiviteterna för medlemmarna i fornvännerna. Årsmötet hölls digitalt och den traditionsenliga VIP-kvällen med release av Gotländskt arkiv med tema byggnadsvård genomfördes istället som en digital livesändning. Ett nödrop om vårt svåra ekonomiska läge gav ett tacksamt och stort gensvar med över 150 nya medlemmar och generösa köp i webshopen.

Susanne Thedéen
Museichef och landsantikvarie

Gotlands Museum 2020

Kort om Gotlands Museum

Ägare

Föreningen Gotlands fornvänner, ideell förening bildad 1875, omkring 2 000 medlemmar.

Styrelserepresentanter:
4 Föreningen Gotlands Fornvänner
4 Region Gotland
1 Länsstyrelsen på Gotland

Vision

Museum för alla!

Verksamhetsidé

Gotlands Museum ska på ett attraktivt och stimulerande sätt tillgängliggöra Gotlands konst, historia samt natur- och kulturarv för gotlänningar och besökare från hela världen.

Besöksmål

Gotlands Fornsal
Gotlands Konstmuseum
Magasin Visborg
Arkiv & bibliotek
Kulturresevatet Norrbys
Museigårdarna Petes och Kattlunds

Regionalt museiuppdrag

Gotlands Museum har genom kultursamverkan ett regionalt museiuppdrag i syfte att

- regionalt tillgängliggöra sin verksamhet
- vara en möjliggörare för Gotlands övriga aktörer
- sörja för att verksamheten håller hög kvalitet och bidrar med konstnärlig utveckling och förnyelse
- tillhandahålla främjande verksamhet genom huvudmannaskap för kulturkonsulenter.

Ca 50 % egenintäkter: entréavgifter, försäljning och uppdragsverksamhet samt gåvor och sponsring. År 2020 motsvarar egenintäkterna 29%, vilket är en konsekvens av coronapandemin.

Personal

Övrig finansiering genom offentliga medel, statliga och regionala, främst via kultursamverkansmodellen.

39 årsverken

Gotlands
Museum

Medverkan i andra organisationer

Medlemskap (ej styrelserepresentant)

FOMU - Forskning vid museer
Fuism - Föreningen för pedagogisk utveckling i svenska museer
Föreningen Genus i museer
Förlagsklubben
Gotland Art Week
Gotlands Botaniska Förening
Gotlands Entomologiska förening
Gotlands Ornitologiska Förening
Gotlands spinneri
ICOM - The International Council of Museums
ICOMOS - International Council of Monuments and Sites
Landsantikvarieföreningen
Mabbas
Marknadsföreningen Gotland
MUSAD - Museiadministrativa föreningen
NAMSA - Naturhistoriska museers samarbetsorganisation
NCK - Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik
Network of Museums in the Baltic
Nordiskt forum för byggnadskalk
Nätverket för Byggnadsvård på Gotland
Riksförbundet Sveriges Museer
SIMBA - nätverk för Stockholms museibutiker
Sobona - Kommunala företagens samorganisation
Svenska Byggnadsvårdsföreningen
Svenskt kulturarv
Säkforum

Styrelserepresentation

Bungemuseet AB (ordförande)
Gotland Convention Bureau (GCB)
Gotlands förenade besöksnärings (GFB)
Gotlands Hembygdsförbund
Gotlands läns Hemslöjdsförening
Gotlands kommuns konstkommitté
Gotlands Lantbruksmuseum
Kulturarvsrådet
Linköpings universitet
Länsmuseernas samarbetsråd
Medeltidsveckan på Gotland AB
Stiftelsen Bläse Kalkbruksmuseum
Stiftelsen Medeltidsveckan på Gotland
Stiftelsen Mårten Stenbergers stipendiefond
Stiftelsen Norrlanda Fornstuga
Stiftelsen syskonen Edvin, Marta och Erik Johannssons, Norrbys i Väte minnefond
Stiftelsen Tyra Lundgrens Kulturfond
Stiftelsen Vike Minnesgård
Stiftelsen Vanges gårdsmuseum
Tule-stiftelsen
Världsarvsrådet
Visby Centrum (ordförande)
Wilhelmina von Hallwyls Gotlandsfond

Målgrupper och besökare

Stort tapp av besökare

År 2020 blev ett år som ingen kunde förvänta sig. Museet var helt stängt under hela våren och från mitten av november. Under resterande tid hade museet kraftigt begränsade öppettider.

På grund av coronapandemin genomfördes inga konferenser, gruppresor och stora evenemang som Almedalsveckan och Medeltidsveckan. Detta tillsammans med en helt utebliven internationell turism till Gotland under 2020, där kryssningsgäster vanligen är en stor andel, innebar att det totala besöksantalet sjönk med 66 % jämfört med 2019.

Gotlands Museums största besöksmål, Fornsalen, tappade 50 % av besökarna mot föregående år. Att minskningen inte blev större beror framför allt på en bra tillströmning av besökare under september och oktober.

Två av tre museigårdar hölls helt stängda under året. Vanligen har museigårdarna sammanlagt ca 25 000 besökare. Under 2020, då endast Kattlunds i Grötlingbo var öppet under sommarsäsongen, blev besöksantalet ca 3 000.

Ruinerna i Visby, som under de senaste fem åren besökts av över 200 000 besökare årligen, hade under 2020 endast 66 000 besökare, vilket motsvarar 33 % jämfört med 2019. Kortare öppettider för allmänheten under sommarsäsongen samt i princip helt uteblivna arrangemang (så som konserter, mingel, möten och bröllop) är orsakerna till den stora minskningen.

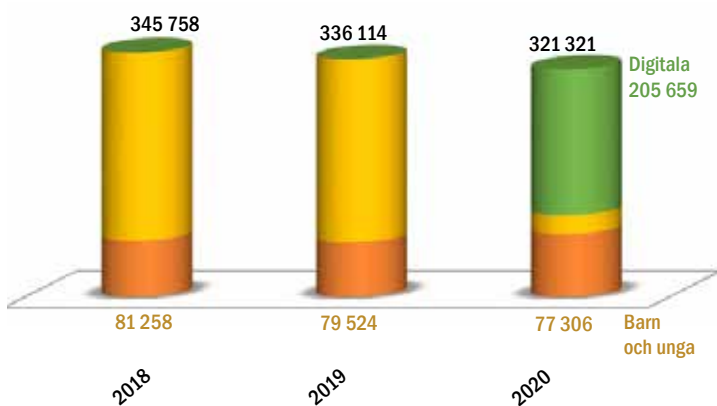
Digitala besök

För att nå våra besökare på andra sätt under 2020 gjordes en stor satsning på digital verksamhet, med bland annat stadsvandringar, visningar och bokreleaser. Under året nådde vi över 200 000 personer digitalt och gensvaret har varit mycket positivt. Detta tillsammans med det sammanlagda antalet besökare på plats gör att Gotlands Museum under 2020 nått ca 315 000 personer med vår verksamhet, vilket kan ställas mot 2019 års besöksantal på 336 000.

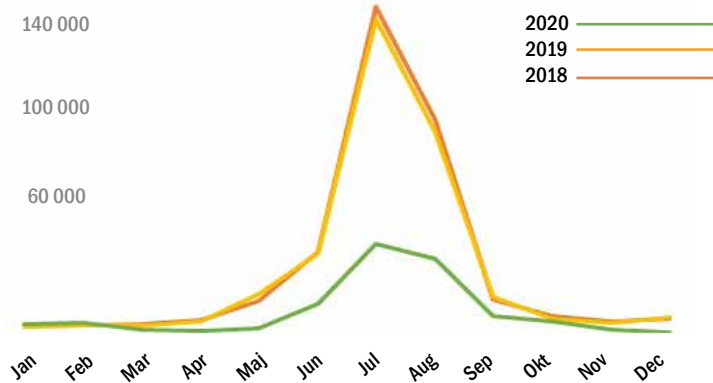

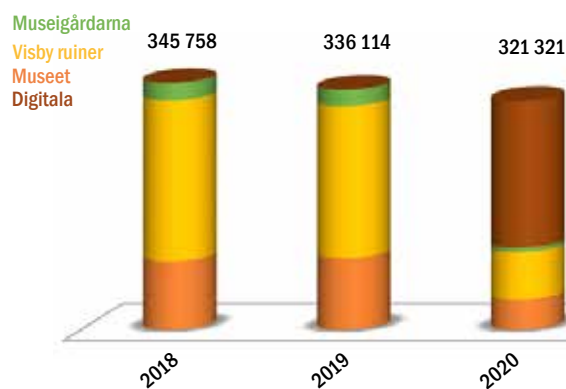
Besökare Gotlands Museum 2018 - 2019 - 2020

Fysiska besökare per månad Januari–december/2018 - 2019 - 2020

Besökare per besöksmål 2018 - 2019 - 2020

Samarbeten med universitet och myndigheter

Gotlands Museum har som ambition att utveckla samarbeten med universitet och högskolor. Det gör vi både genom att bidra till undervisningen, ta emot forskarbesök och samarbeta i forskningsprojekt.

Museet samarbetar med Stockholms universitet i forskningsprojektet *Fortida bilder. En digital utgåva av Gotlands bildstenar*. Projektet som löper fram till 2023 och är finansierat av Vetenskapsrådet syftar till att digitalisera alla gotländska bildstenar och tillgängliggöra dem för forskning och allmänheten.

Vid anordnandet av museibranschens årliga konferens Vårmötet har vi samarbetat med Riksantikvarieämbetet och Sveriges museer. Konferensen skulle ha ägt rum våren 2020, men har på grund av pandemin flyttats fram till våren 2021.

Vi har också ett långsiktigt samarbete med Statens fastighetsverk kring vård och tillgängliggörande av ruinerna i Visby.

Samarbeten med museer och lokala aktörer

Tillsammans med läns museernas samarbetsråd och övriga läns museer i landet driver Gotlands Museum projektet Sveriges största museum som handlar om att uppmärksamma läns museerna som en resurs i samhället men också läns museernas svåra ekonomiska läge. Läns museernas samarbetsråd, där museichefen sedan 2019 är en av tre museichefer i sekretariatet, har under året drivit ett intensivt påverkansarbete gentemot politiker och myndigheter i syfte att uppmärksamma pandemins konsekvenser och behov för läns museerna. Det arbetet resulterade i ett beslut om extra stöd till den regionala kulturen på grund av effekterna av pandemin.

I Tjärprojektet och karaktäriseringsprojektet samarbetar Gotlands Museum med Visby stift i ett projekt där fokus är att öka kunskapen om tjärans egenskaper och kvaliteter och det andra projektet med uppgift att karaktärisera alla gotländska kyrkor.

I samband med framtagandet av kunskapsunderlaget till ett arkeologiskt handlingsprogram för Gotland har vi under året samarbetat med Arendus AB och med Länsstyrelsen på Gotland.

Styrelseuppdragen

Gotlands Museum är aktiva som styrelseledamöter i ett stort antal museer och föreningar runtom på ön som spänner från mindre museer och stiftelser till aktörer inom besöksnäringen. Museichefen är ordförande i Bungemuseet AB och vice ordförande i Gotlands förenade besöksnäring samt ledamot i universitetsstyrelsen på Linköpings universitet. Biträdande museichefen är ordförande i Visby centrum. Se lista s. 7.

Medlemskapet i fornvännerna

Aktiviteter för fornvännerna

Pandemin har tyvärr inneburit att i stort sett alla de uppskattade aktiviteterna för medlemmarna i fornvännerna inte har kunnat genomföras fysiskt. I stället har flera aktiviteter genomförts digitalt.

En aktivitet som dock genomfördes fysiskt var trettondagsfirandet. I en i stort sett full bildstenhall höll museichefen tal och en pedagog och en antikvarie från museet samtalade om mattraditioner på Gotland ur ett historiskt perspektiv.

Sommarutflykten ställdes in och den traditionsenliga VIP-kvällen med release av Gotländskt arkiv med tema byggnadsvård genomfördes som en digital livesändning med museichef, förlagsansvarig och några av författarna. Det har dock varit möjligt att hämta årsboken i museets reception.

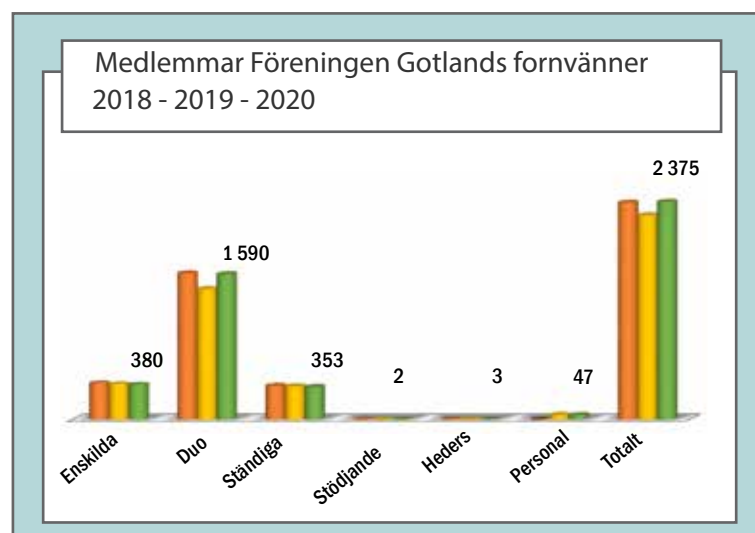
Årsmötet fick på grund av pandemin skjutas fram och hölls digitalt den 26 maj.

Under året har ett tiotal nyhetsbrev skickats till alla medlemmar.

Duomedlemskap populärt

Ett nödrop i sociala medier i våras om det svåra ekonomiska läget gav ett tacksamt och stort gensvar med över 150 nya medlemmar, givmilda gåvor och generösa köp i webshopen.

Fornvännerna har sett ett minskande antal medlemmar under flera år. 2020 bröts den trenden när antalet medlemmar ökade från 2 229 till 2 375. Det är ett ökat antal duomedlemskap som står för i stort sett hela uppgången. Övriga medlemskategorier är i stort oförändrade.

Hållbarhet och horisontella perspektiv

Nominering till Svenska jämställdhetspriset

I oktober blev Gotlands Museum nominerat till Svenska jämställdhetspriset, en nationell utmärkelse som varje år delas ut till en aktör som aktivt arbetar för ett mer jämställt samhälle.

Nomineringen tog bland annat upp arbetet med att jämställdhetsintegrera texter, erbjuda vandringar om allas historia och visa utställningar som sätter fokus på bland annat mäns våld mot kvinnor och åldersdiskriminering.

Av 29 nominerade tog sig Gotlands Museum vidare till semifinal tillsammans med nio andra aktörer, bland andra Försäkringskassan, IF Brommapojkarna och Uppsalahem. Någon finalplats blev det tyvärr inte, men väl ett kvitto på ett arbete som gör skillnad.

Föreläsningar på tema jämställdhet

Representanter från Gotlands Museum har vid flera tillfällen under året hållit föredrag med jämställdhetstema, både lokalt på Gotland och nationellt, på uppdrag av Sveriges kommuner och regioner. Föreläsningarnas syfte har varit att ge nya perspektiv på vår samtid genom att kasta nytt ljus på vår historia

Digitala föreläsningar mäns våld mot kvinnor

Under den så kallade *Orange day*, dagen då FN uppmanar till att uppmärksamma och manifesteras mot våld mot kvinnor, hölls en föreläsning för allmänheten vid tre olika tillfällen. Under föredraget berättades om historiska exempel, som sedan jämfördes med vår samtid. Föreläsningarna skedde i samarbete med Länsstyrelsen på Gotland.

Utställningar

Det som inte blev

I och med pandemins utbrott och de restriktioner som följde avstannade utställningsverksamheten på museet och endast två av årets planerade utställningar kunde visas. Planerade utställningar som *Leva livet* en samtidskonstutställning och en utställning med Naemi Erikssons konstverk ställdes in och kommer att visas under 2021. Den omarbetade versionen av *Kalkstensdrömmar*, en utställning om gotländsk keramik, skulle ha visats i Slite men ställdes in. Ett antal mindre konstutställningar som skulle visas på andra platser, i form av pop up-verksamhet, var något som inte heller blev möjligt att genomföra på grund av pandemin.

I början av året planerades för ett flertal uppdateringar i Fornsalens basutställningar, samt byte till lagstadgad LED-belysning i Bildstenshallen, vilket i stället kommer att genomföras i början av 2021.

Barnens & de ungas salong

Barnens och de ungas salong har blivit något av en tradition på Gotlands Museum. Utställningen har varit återkommande sedan 2013 och 2020 års upplaga var den femte i ordningen.

I år visades salongerna i två rum och var uppdelade i två ålderskategorier. Konstnärernas åldrar var mellan 9 månader och 17 år. Sammanlagt visade över 80 barn och ungdomar mer än 200 verk!

Barnens och de ungas salong visade konst av unga konstnärer.

Inne

Sedan många år pågår ett konstnärsutbyte mellan Gotland och Westfalen-Lippe i Tyskland: en konstnär från Gotland åker till Tyskland och vice versa. I utbytet ingår att stipendiaten får ställa ut på sin vistelseort - för Gotlands del är det Gotlands Museum som är värd för utställningen och konstkonsulenten som tar hand om konstnären och utställningsbygget.

Utställningen sammanföll med en period där smittspridningen var låg och museet öppet. I september och oktober kunde därför stipendiaten Robin Neumanns utställning *Inne* visas på Forsalen.

Med kollage och blandteknik kretsar Robin Neumanns arbeten kring frågan: Hur påverkar rum vårt sätt att tänka? Vilket inflytande har rumslighet på hur vi mår och vilka spår sätter rum i oss? Rum kan beröra oss och ibland är vi helt omedvetna om detta.

På grund av pandemin avstod vi från vernissage och visningar i huset. Lokalen var dock öppen för besökare och vi sände en digital visning av utställningen.

Tyra Lundgrens reliefer

I Sävesalen presenterades under året ett urval av Tyra Lundgrens stenreliefer, vilka utgör en del av en större samling och kvarlåtenskap som konstnären lät testamentera till Gotlands Museum.

Tyra Lundgren (1897-1979) var en mångfacetterad konstnär och konsthantverkare med en variationsrik produktion. Hon målade, tecknade, arbetade med skulptur och objekt i glas, brons och keramik samt formgav textilier och utförde storskaliga offentliga verk.

Et urval av Tyra Lundgrens reliefer hänger nu i Sävesalen.

Utställningar 2020

Fornsalen

Årsrika
september 2019–februari 2020

Upptäck Gotland
basutställning

1361 – Striden om Gotland
basutställning

10 000 år – Gotlands förhistoria
basutställning

Bildstenshallen
basutställning

Gotlandium
– 430 miljoner år Gotland
basutställning

Medeltidens Gotland
basutställning

Skattkammaren
basutställning

Skepp & skoj
– hav och sjöfart på Gotland
basutställning

Konstmuseet

Barnens och de ungas salong
mars–april

Inne (Robin Neumann)
september–oktober

Tyra Lundgrens reliefer
utställning i Sävesalen

Externa lokaler

Skogen
februari (Högbyskolan)

Måla & färga
februari–november (Gråbobiblioteket, Klintehamns bibliotek, Bungemuseet, Fårösunds bibliotek, Slite bibliotek)

Tunnor av trä
juni–augusti (Bläse kalkbruksmuseum)

Nya stadsvandringar för mindre grupper

Under våren stod det klart att museet behövde skapa nya programpunkter som fungerade utifrån gällande restriktioner. Ingen publik verksamhet genomfördes inomhus. Maxantalet för samlade grupper var under perioden 50 personer, så vi bestämde oss för att hålla stadsvandringar med max 20 personer. Deltagarna kunde hålla bra avstånd till varandra och alla hjälpte till för att hålla en säker distansering.

Redan under våren sjösattes de nyskrivna vandringar som hade planerats för sommaren. Det blev stadsvandringar om Visborgs slott, kungamördaren Ankarström och Visby ringmur. Dessutom skrevs en ny vandring som handlade om tidigare sjukdomsutbrott på Gotland och hur våra förfäder hanterat dessa. Vandringen fick namnet *Farsoter och läkande genom Gotlands historia*. Det blev en spännande vandring med stor igenkänning som lockade fram många känslor.

Museet fick stor uppskattning och publicitet för dessa vandringar, både av publik och media. Många återkom och gick alla fyra vandringar och radio och tidningar gjorde reportage. Vi fortsatte sedan med stadsvandringar under hela sommaren men valde bort visningar av museet för att undvika trängsel inomhus.

Sammantaget innebar detta att antalet program på Fornsalen endast uppgick till 15 st 2020 mot 322 st 2019. Däremot ökade antalet stadsvandringar från 96 st 2019 till 131 st 2020 dock med max 20 personer per vandring

Stadsvandringar för mindre grupper blev ett framgångsrikt koncept.

Digitala program

Då covid-19 gjorde att museet inte längre kunde erbjuda visningar i större grupper ställdes det snabbt om till digital verksamhet. Flera visningar och stadsvandringar samt två bokreleaser har publicerats digitalt som filmer i våra sociala kanaler. På de olika plattformarna (Facebook, Instagram, Youtube) har filmerna tillsammans fått 205 659 visningar. Totalt rör det sig om ca 30 längre digitala vandringar och visningar och därtill flera korta nedslag i museet.

De digitala visningarna har blivit mycket populära, vilket märks både på inläggens räckvidd och de många positiva kommentarer som kommit in. Den mest sedda visningen *Häxor, spåkärringar och trolldom* har 22 902 visningar och har nått drygt 29 000 personer. Det har blivit så gott som nödvändigt att som företag sponsra (det vill säga betala) inlägg på Facebook för att de ska spridas. På grund av det ekonomiska läget med medföljande inköpsstopp sponsrades ingen av de digitala visningarna eller vandringarna, men tack vare de många "gillningarna", kommentarerna och delningarna fick de trots det en god spridning och hör till museets mest framgångsrika inlägg någonsin i fråga om räckvidd.

En positiv effekt av den utökade digitala verksamheten är att museet har kunnat nå nya målgrupper, både i form av personer som bor långt från Gotland och personer som vanligtvis inte besöker museet av andra anledningar.

De filmade visningarna och vandringarna blev så uppskattade att flera följare efterfrågade ett sätt att kunna bidra ekonomiskt. Ett swishnummer lades till i varje inlägg för att den som ville skulle kunna bidra. I dagsläget har det digitala blivit en självklar del i programverksamheten och ett arbete för att hitta en affärsmodell har påbörjats.

I samarbete med Film på Gotland producerades stadsvandringen *Staden bakom muren* i fem delar. Ett annat samarbete var det med *Hej Gotland*, en webbsänd morgonstudio där representanter från museet under sommaren medverkade med korta presentationer.

Den fysiska Medeltidsveckan ställdes in och omvandlades till en digital version, där Gotlands Museum var ett stående inslag i programmet. För museet är intäkterna från föreläsningarna under Medeltidsveckan vanligen viktiga inkomster. Programmet bantades något, men fem digitala föreläsningar samt flera digitala stadsvandringar genomfördes.

Digital programverksamhet stod i fokus.

Program med jämställdhets- tema

Under året genomfördes flera föredrag och stadsvandringar med syfte att genom historia lyfta jämställdhets- och integrationsfrågor. Föreläsningen *Gotland – en ö i världen* syftar till att skapa frågor kring vårt nations- och kulturbegrepp och varför vi berättar den historia som vi gör. Hur mycket av den gotländska kulturen är egentligen gotländsk och hur påverkad är vår syn på vikingarna genom 1800-talets historieberövning? Representanter från museet genomförde flera föreläsningar i Visby och även i Eslöv och Gävle.

Tillsammans med region och länsstyrelse skapade vi också en ny stadsvandring som lyfter mer av kvinnornas historia. Historia har i många år präglats av mäns historia genom kungar och krig men vi vill med denna stadsvandring berätta "allas historia" Vandringen syftar till att lyfta spännande människoöden i Visby men även att problematisera varför kvinnors historia tidigare inte berättats. Flera vandringar genomfördes med intresserade från regionens och Länsstyrelsens olika avdelningar.

Skola och lärande

Världsarvsvandringar

För fjärde året i rad erbjöds alla skolklasser på Gotland en gratis stadsvandring med en pedagog från Gotlands Museum. Dessa stadsvandringar har blivit ett återkommande inslag under hösten.

Världsarvsstaden för barn och unga i skolan, arrangerat av Region Gotland genom Världsarvskontoret, är en satsning som har syftet att bygga engagemang kring världsarvet Visby hos barn och unga. Projektet är årligt återkommande i samband med Världsarvsdagen där flera aktiviteter ingår såsom fotografering, skrivande och kunskapstävlingen Världsarvskampen i Radio Gotland. Stadsvandringarna via Gotlands Museum är tänkta som en inledande, inspirerande skjuts i arbetet. Det är ett sätt att få eleverna uppmärksamma på och intresserade av världsarvet. Förhoppningen är att de sedan ska kunna använda kunskapen i sitt skapande.

Nya teman har tagits fram inför varje år för att ge olika bredd och perspektiv på historien. Världsarvsvandringen 2020 fick rubriken *Visby – Sagorna och de osannolika sanningarna*. 32 skolklasser deltog och fick lära sig vad folktro och sägner innebär. Även sanna händelser som har bäring på vissa av de gotländska sägnerna berördes, vilket fick eleverna att fundera djupare kring ämnet källkritik.

Precis som tidigare år var responsen genomgående positiv hos både elever och lärare. Samarbetet mellan Världsarvskontoret och Gotlands Museum fortsätter att utvecklas som en nyskapande och kreativ folkbildningsinsats.

Andra skolprogram

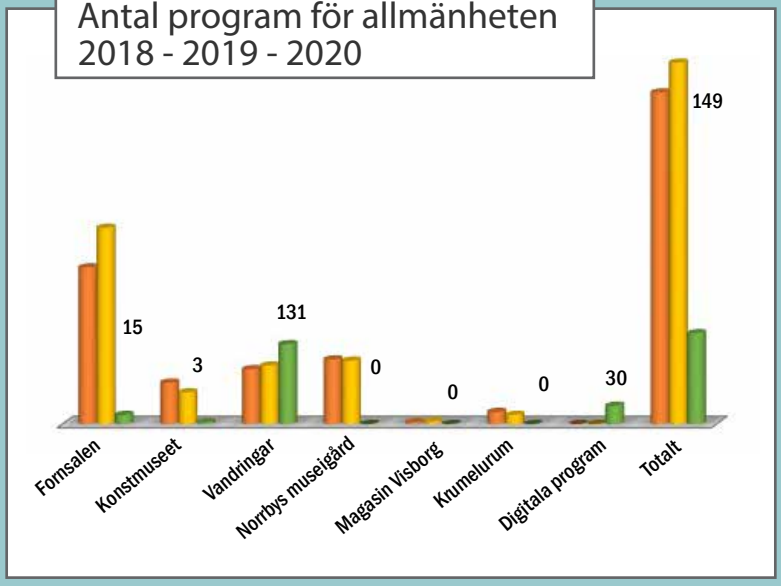
2020 blev ett annorlunda år när det gäller museets övriga skolprogram. Statistiken talar sitt tydliga språk och visar hur coronapandemin medförde att skolprogrammen upphörde den 1 april efter att restriktioner införts. Dock erbjöds stadsvandring utomhus som ett alternativ till ordinarie skolprogram. Ingen sådan stadsvandring blev dock genomförd, troligen på grund av en allmän ökad oro för smitta i samhället.

När smittläget lugnat sig under sommaren erbjöd museet åter skolklasser att på ett säkert sätt delta i världsarvsvandringarna som beskrivits ovan. Detta kom som en glad nyhet för alla inblandade och Gotlands skolor kunde åter igen erbjudas folkbildning i världsarvet. Efter en ökad smittspridning under hösten och strängare restriktioner beslutades att ställa in skolprogrammen tills vidare under höstterminen.

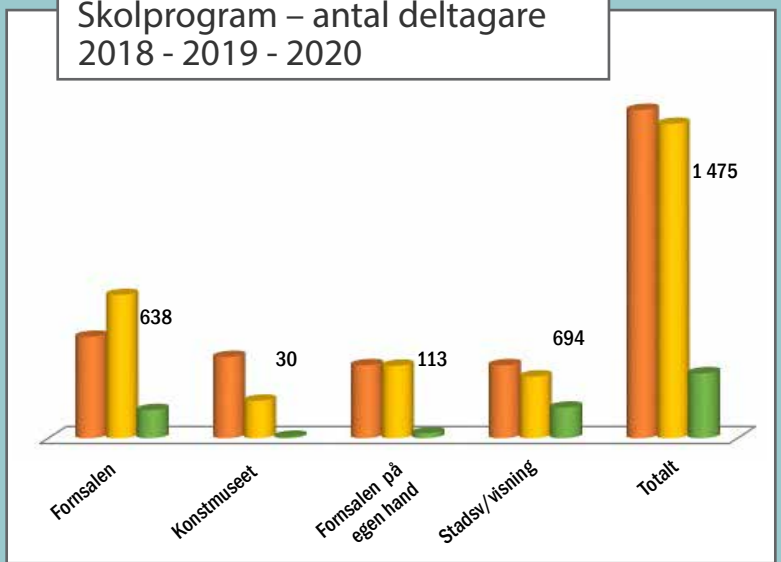

För fjärde året i rad erbjöds alla gotländska skolklasser en världsarvsvandring.

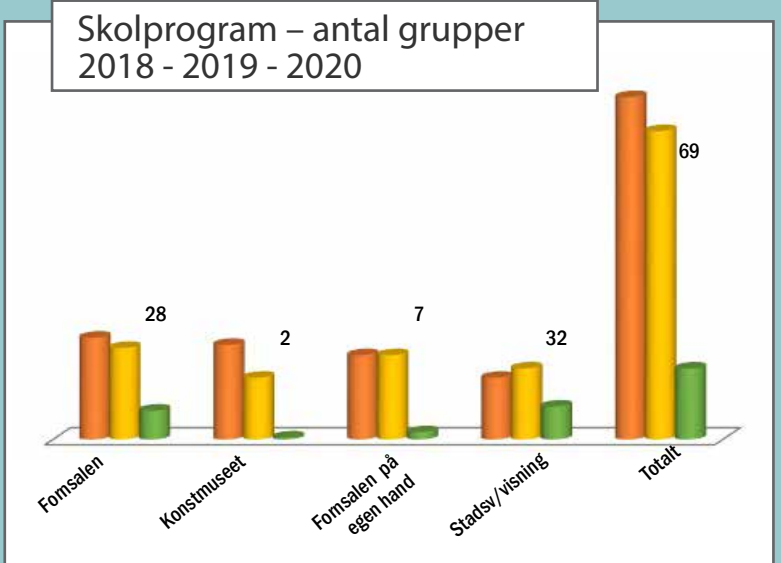
Antal program för allmänheten
2018 - 2019 - 2020

Skolprogram – antal deltagare
2018 - 2019 - 2020

Skolprogram – antal grupper
2018 - 2019 - 2020

Samlingar & arkiv

Uppordning av samlingar

Uppordning av den övre konstdepån har påbörjats. En rockad av förvaringsmöbler har gjorts för att utrymmet ska bli mer platseffektivt. Nya hyllor har tillkommit för Tyra Lundgrens keramiska skulpturer och reliefer. Likaså till övriga skulpturer, keramik och glas i konstsamlingen har nya hyllor tillkommit.

En inventering och kartläggning av Ellen Roosval von Hallwyls konst har påbörjats i samarbete med Hallwylska museet och viss uppordning har skett för denna samling. Det ska resultera i en digital redovisning.

Samlingspolicy och riktlinjer för samlingsförvaltning

Under året har arbetet med museets riktlinjer för samlingsförvaltning fortgått genom att revidera och komplettera samlingsförvaltningsdokumentet. Museet har följt Riksantikvarieämbetets bokklubb vid cirka tio tillfällen kring Spectrum 5.0 och deltagit i fortbildning kring restvärdesräddning. På inbjudan av länsstyrelsen deltog museet i en fortbildning kring undanförelse av kulturföremål i hän-

delse av kris eller krig (Blue Shield, Haag-konventionen) tillsammans med Riksantikvarieämbetet och Visby stift.

Utlån

Gotlands Museum gjorde under året två utlån till andra museer.

Konstmuseet Artipelag i Gustavsberg beviljades lån av fyra självporträtt av Tyra Lundgren. De visades i utställningen *Signature Women - hundra år på den svenska konstscenen*.

Statens Maritima och Transporthistoriska Museer i Stockholm beviljades ett 5-årigt lån av en bildsten från Tofta sn, Dyple. Stenen ska ingå i utställningarna på det nya museet VRAK - Museum of Wrecks på Galärvarvet i Stockholm med planerad invigning juni 2021.

Uppordning av konstdepån har påbörjats.

Konservering av föremål i samlingarna

Under 2020 konserverades fyra oljemålade självporträtt av Tyra Lundgren och en oljemålning av Dick Beer föreställande Slite cementfabrik.

Åtgärder för arkeologiska föremål tillhörande Statens Historiska Museer har planerats, men fått skjutas på framtiden på grund av pandemin.

Klimatanpassningar

Klimatstyrningen i Skattkammaren har inte fungerat tillfredsställande. Under året har orsakerna utretts och åtgärder vidtagits, med gott resultat. I övrigt har underhåll av klimatanläggningar genomförts så att kontroll av klimatet i museet kan ske med tillfredsställande värden. Nya klimatomätningar har införts i utställningssalarna i Forsalen, för att på så sätt få statistik inför kommande verksamhet.

Förberedelse nytt bibliotekssystem

Cirka hundra hyllmeter böcker i boksamlingen har omplacerats och kontrollerats för om- och inregistrering i bibliotekssystemen Book-IT och Libris inför övergången till ett nytt bibliotekssystem KOHA. Det sker 2021 i samarbete med Region Gotlands bibliotek, Universitetsbiblioteket och Medicinbiblioteket.

Nya bokhyllor och forskarplatser

I arkivet har nya bokhyllor byggts. Det är ett viktigt tillskott till förvaringen och uppordningen av bokbeståndet. I samband med detta iordningställdes även två forskarplatser.

Flera konserveringsinsatser har gjorts under året.

HansaLink

Tillsammans med museer och kulturarvsaktörer med koppling till Hansan i Lübeck, Tyskland och Novgorod, Ryssland ingår Gotlands Museum i samarbetsprojektet HansaLink.

Projektet syftar till att öka synligheten, medvetandet och kunskapen om Hansan som ett gemensamt kulturarv. Internationell samverkan, digitaliseringens och besöksnäringens möjligheter är hörnstenar i projektet. Under året har en förstudie, finansierad av EU-medel, pågått.

Besöksnäringstrategi

Museichefen har under året ingått i den styrgrupp som arbetat med implementeringen av den besöksnäringstrategi för Gotland som Region Gotland fastställde i början av året.

En viktig del av strategin är satsningen på internationella marknader särskilt Tyskland men också Norge och Danmark. Museet har varit delaktigt och genomfört uppdrag inom en förstudie till det utpekade temaområdet natur och kultur.

Strategi för världsarvet Hansestaden Visby

Gotlands Museum har under året deltagit på flera sätt i arbetet med en ny strategi för världsarvet Hansestaden Visby. Museichefen har suttit i Region Gotlands styrgrupp och flera medarbetare deltar nu i framtagande av handlingsplanen för världsarvet.

Forskning och kunskapsuppbyggnad

Pandemins effekter

Flera av de pågående forsknings- och kunskapsuppbyggnadsprojekten har inte kunnat genomföras som planerat under året. Det gäller framförallt projektet *Konsten i kulturarvet* i samarbete med BAC och Romaprojektet i samarbete med Uppsala universitet och Stockholms universitet.

FOMU

Museet ingår i nätverket *Forskning i museer (FOMU)*, där avdelningschef för *Samlingar & kulturmiljö* ingår i styrgruppen. Nätverket har under året haft ett antal möten, de flesta digitala, men årsmötet hölls på plats på *Kulturen* i Lund i början av året.

Tjärprojektet

Gotlands Museum driver tillsammans med Visby stift det fleråriga projektet *Metoder för bränning och smörjning med tjära*. Syftet är att öka förståelsen kring framställning och bruk av trätjära. Det är en kunskap som efterfrågas av såväl Gotlands aktiva tjärbrännare som kyrkan på Gotland. Ett av målen är att utveckla bättre metoder för tjära på kyrktak. Projektet finansieras genom medel för kulturmiljövård samt kyrkoantikvarisk ersättning.

Under 2020 har verksamheten till största del handlat om att genomföra ett tjärstrykningstest i full skala på *Ganthems kyrktak*. Utöver den årliga projektrapporten, som bland annat finns att ladda ner på museets hemsida, har också en artikel om tjära i ett gotländskt sammanhang publicerats i *Gotländskt arkiv*.

Tjärprojektet syftar till att förståelsen kring framställning och bruk av trätjära.

Etnologisk coronadokumentation

Museet har under året insamlat berättelser från perioden med coronapandemin genom en enkät och genom inspelade intervjuer med utgångspunkt från följande fokusområden: företagare, besöksnäring, jordbruk, barn och den äldre generationen 70 plus.

Insamlingsmetoderna har även inkluderat deltagande observation och fotodokumentation av platser, företeelser och i samband med intervjuerna samt insamling av lokala inlägg på sociala medier samt tidningsklipp. Museet har också inbjudits att delta i ett forskningsprojekt lett av Karolinska institutet.

Karaktäriseringsprojektet

På uppdrag av och i nära samarbete med Visby stift genomför Gotlands Museum en karaktärisering av alla de gotländska kyrkorna och kyrkogårdsmiljöerna. Projektet löper över sex år. Arkeologiska lämningar är också inkluderade i projektet. För alla stift i Sverige är en sådan karaktärisering genomförd, förutom i Visby stift. Projektet finansieras med medel för kyrkoantikvarisk ersättning.

Tillgängliggörande av gotländska bildstenar

Gotlands Museum har tillsammans med Stockholms universitet och Riksantikvarieämbetet beviljats 14,8 miljoner kronor från Vetenskapsrådet för projektet *Forntida bilder 2.0. En digital utgåva av de gotländska bildstenarna*. Projektet syftar till att digitalisera alla gotländska bildstenar (ca 570 st) genom att använda olika skanning- och foto-

tekniker, att skapa en interaktiv digital utgåva för att göra bildstenarna tillgängliga för både forskare och allmänhet och att föreslå nya tolkningar av bilderna baserat på den digitala dokumentationen. Från Gotlands Museum deltar museichef, arkeologer och IT-ansvarig i projektet.

Under 2020 har merparten av bildstenarna i museets samlingar och utställningar digitaliserats och dokumentation av bildstenar som finns i kyrkor och på andra platser ute i landskapet på Gotland har inletts.

Centralplatser och social organisation på Gotland under järnåldern

Under året har ett forskningsprojekt med syfte att studera utvecklingen av centralplatser och social organisation på Gotland i ett långtidsperspektiv initierats. Projektet består av flera delstudier. En första delstudie behandlar platser med Tunanamn på Gotlands och deras etablering, nyttjande och förändring över tid. Ett genomgående tema i projektet och delstudierna är att sätta in Gotland i ett större nordiskt sammanhang.

En specialstudie med kartläggning av fornlämningsmiljö, fyndsammanställning, fyndkontexter och arkeologiska undersökningar och analyser har under året genomförts för Tuna i Väte/Viklau. Studien har genomförts med finansiering från Märten Stenbergers stiftelse.

Arkeologiskt handlingsprogram

Arbetet med att ta fram underlag för ett arkeologiskt handlingsprogram har genomförts under 2020. Arkeologiska handlingsprogram används av många länsstyrelser, för att ha en överblick av kunskapsläget för arkeologin inom länet. Överblicken ska ge insikter i områden som bör prioriteras kunskapsmässigt när det gäller forskning och arkeologiska undersökningar.

För Gotland började ett handlingsprogram ta form under året. En kunskapsinventering genomfördes av Gotlands Museum i samarbete med Arendus AB. Nästa steg är att länsstyrelsen återkommer med besked om processen i arbetet med att färdigställa handlingsprogrammet.

Arkeologiska undersökningar

Det är en allt större utmaning att få god ekonomi i de små uppdragen, då varje uppdrag omfattar en mängd administration.

Även om små uppdrag dominerar så finns det undantag. Ett sådant undantag är en större utredning inom Visborgsområdet, gamla P18. Inom den arkeologiska uppdragsprocessen finns det tre typer av insatser, utredning, förundersökning och undersökning. Det här är en utredning, så det är första skedet. De följande två utgår från vad utredningen resulterar i. Eftersom det varit mycket militär verksamhet i området, inte minst då det varit ett övningsområde, så är det svårt att veta om det finns fornlämningar eller fornlämningsmiljöer i området. Det är också svårt att veta skick och status på de eventuella fornlämningarna och det är svårt att läsa ut hur det såg ut innan militären kom dit.

Vårdprogram och antikvarisk medverkan

En dokumentation av byggnader och gröna miljöer inom Ådö kaptensboställe i Sörmland påbörjades på uppdrag av Statens fastighetsverk under hösten 2020. Dokumentationen ska fungera som underlag inför en eventuell utvidgning av det befintliga statliga byggnadsminnet Ådö, som i dag endast omfattar vissa byggnader inom området.

Museet har även utfört uppdrag som antikvarisk medverkande i ett flertal projekt, bland annat vid interiöra arbeten vid byggnadsminnet Blessellska gården på Fårö, restaurering av kalkugnar vid Barläst gamla hamn i Lärbro, och vid konservering av offentlig konst inom Visby världsarv.

Museet har också upprättat underlag för bygglovansökningar, som antikvariska förundersökningar, utlåtanden och tekniska beskrivningar, för ett flertal privata fastighetsägare i Visby innerstad, samt ett mer omfattande antikvariskt åtgärdsprogram för en välbevarad privatägd stationsmiljö i Larsarve i Källunge socken.

På uppdrag av länsstyrelsen har en vårdplan för röjning upprättats för området kring utsiktstornet och gravkammaren vid Jakobsberg i Follingbo.

På uppdrag av Statens fastighetsverk har antikvarisk medverkan skett vid restaureringen av park- och trädgårdsområde vid Roma kungsgård. Restaureringen har som mål att återskapa kvarter och gångsystem och har utgått från äldre kartmaterial, georadar samt uppmätningar.

Äppelklonarkivet vid Norrbys har också underhållits enligt plan.

Ringmuren och ruinerna

Gotlands Museum har på uppdrag av Statens fastighetsverk ansvarat för tillsyn och underhåll av Visbys kyrkoruiner. Uppdraget har omfattat både besiktning och statuskontroll, upprättande av åtgärdsprogram samt planering av och antikvarisk medverkan vid restaurerings- och underhållsåtgärder. Det kontinuerliga underhållet består huvudsakligen i form av besiktning, säkring av sten, mur- och foglagning och växtröjning. Under 2020 lades också nya tätskikt på valv i Drottens torn och på absidkoret i S:t Lars.

Region Gotlands konstsamling

Gotlands Museum har på uppdrag från Region Gotland ansvar för att vårda, hantera och tillgängliggöra Region Gotlands konstsamling bestående av cirka 5 500 verk.

Genom Konsten i världsarvet, ett projekt med stöd från länsstyrelsen, har tre skulpturer konserverats under året. Projektet handlar bland annat om att integrera innerstadens utomhuskonst i arbetet för en levande världsarvstad där historia och nutid möts.

Övriga förvaltande åtgärder som gjorts är bland annat två konserveringar av verk på Wisbygymnasiet och konserveringen av en äldre oljemålning av Abraham Lange, borgmästare i Visby på 1700-talet.

Regionen har under året köpt in 26 konstverk. Samlingen har även utökats med tre gåvor, där konstnären Örjan Håkansson står för en gåva bestående av 19 teckningar i blyerts.

I övrigt har ett hundratal konstverk placerats, bland annat på Samhällsbyggnadsförvaltningen, Modersmålsenheten och på Brandstationen i Visby. Tre inventeringar av konst har genomförts, bland annat på Slite vårdcentral. Nio konstvisningar har genomförts, varav tre digitala konstvandringar som tillsammans fick 15 676 visningar under året.

Gotlands Hembygdsförbund

Gotlands Museum har på uppdrag av Gotlands Hembygdsförbund utfört administrativa tjänster, som hantering av medlemsregistret samt nyhetsbrev och utskick till medlemsföreningarna.

Genom digitala visningar har den offentliga konsten kommit många till del..

Fastigheter

Foleladan

Förrådet i Prästgårdsladan tömdes och överlämnades till de nya ägarna av prästgården.

Många av föremålen, såsom kakelugnar och utställningsmaterial, flyttades till Hablingboladan respektive förrådet på Holmen i Visby.

Hablingboladan

I Hablingboladan har det uppordnats och städats bland kakelugnar, jordbruksredskap, dörrar med mera. Föremålen har placerats i platsbyggda hyllor och ställ.

I stenmagasinet har det byggts nya hyllor och även där har det uppordnats i föremålskategorier.

LED-belysning på Fornsalen

Sedan den 1 september 2018 är det inte längre tillåtet att tillverka eller importera halogenlampor inom Europa. Det innebär för Gotlands Museum att vi påbörjat en successiv övergång till LED-belysning.

Vi har under 2020 genomfört ett antal möten med olika ljussättare och tagit in offerter för ny belysning i bildstenshallen. Ljussättningen utförs under februari 2021.

En successiv övergång till LED-belysning är inledd.

Ändamålsenliga lokaler för konstmuseet

I november 2019 stängdes konstmuseibygnaden till följd av problem med rådande inomhusklimat. Under 2020 inleddes ett utredningsarbete för att uppnå ändamålsenliga lokaler för konstmuseiverksamheten.

Utredningen har i ett första skede bestått av en förstudie utförd av en intern arbetsgrupp och styrgrupp på museet. Förstudien innefattar bland annat ett behovs- och funktionsunderlag för konstmuseiverksamheten gällande tre olika möjliga lokaliseringsscenarier.

Detta interna arbete har lagt grunden till att under 2021 utreda vidare två olika scenarier för konstmuseiverksamheten som är aktuella för framtiden. Det ena scenariot innebär fastighetsreovering, tillgänglighets- och klimatanpassning av nuvarande lokaler. Det andra scenariot innebär att flytta verksamheten till andra lokaler i Visby, befintliga eller nybyggda.

Scenariot som skulle innebära en flytt till Fornsalens lokaler utreddes också, men på grund av rumslighet, logistik och varumärke övergavs detta alternativ.

Ett underlag för att tillsätta en extern referensgrupp till utredningsarbetet har också tagits fram. Referensgruppen ska bestå av personer med relevanta ämneskompetenser och erfarenheter som kan vara värdefulla för det fortsatta arbetet. Arbetet under 2020 har också bestått av pågående dialog med Region Gotland samt med lokala konstaktörer.

I början av året tömdes Konstmuseets lokaler och fastighetens drift sänktes.

Kulturresevatet Norrbys

På grund av den pågående pandemin hölls Norrbys stängt under säsongen 2020. De kurser som Uppsala universitet Campus Gotland vanligtvis håller på gården var av samma skäl inställda. Det pågick ändå arbeten med kvarnens vattenhjul med tillhörande delar, nybyggnation av grindar, klappning av träd och extra städning av byggnader med mera.

Petes

De förra arrendatorerna på Petes, Steinbodi AB, blev tvungna att avsluta sitt avtal i förtid. Museet gjorde därför en ny utlysning i början av året för att hitta nya arrendatorer.

Valet föll på paret Henriett Csikos och Robert Balogh från Hemse, som tidigare drivit kulturcafé i Budapest. De startade företaget Veit Håpu HB för att prova att driva verksamheten under 2020, trots kort varsel och en begynnande pandemi. Tyvärr gjorde just pandemin att museigården inte kunde öppna säsongen 2020.

Arbetet med skyltning samt utveckling av infrastrukturen för caféverksamheten fick skjutas på framtiden på grund av pandemin.

Under året har Hägdarvestugan blivit renoverad med hjälp av medel från länsstyrelsen. Arbetet omfattade byte av rötskadat virke i bulkkonstruktionen, tjärstrykning av fasad samt underhåll av det understrukna tegeltaket.

Kattlunds

Kattlunds museigård valde att ha öppet och hopades främst på gotländska besökare under sommaren. De ställde om och levererade matkassar i samarbete med kocken Martinas matbil och gjorde en variant på take-away som de kallade kårir-runt. En viktig omställning, då bokade grupper i form av bland annat bussturer, uteblev helt. En inventering av samlingarna på Kattlunds har genomförts under 2020.

Kattlunds höll öppet under sommaren.

Besök & butik

Öppethållande och ändrad bemanning

Coronapandemin medförde under året nya rutiner och arbetssätt i reception och butik gällande öppettider, bemanning, service och bemötande.

Mot bakgrund av pandemin och Folkhälsomyndighetens restriktioner och råd begränsades museets öppettider. Butiksförsäljningen gick ner, men vägdes upp något av försäljningen i museets webbshop.

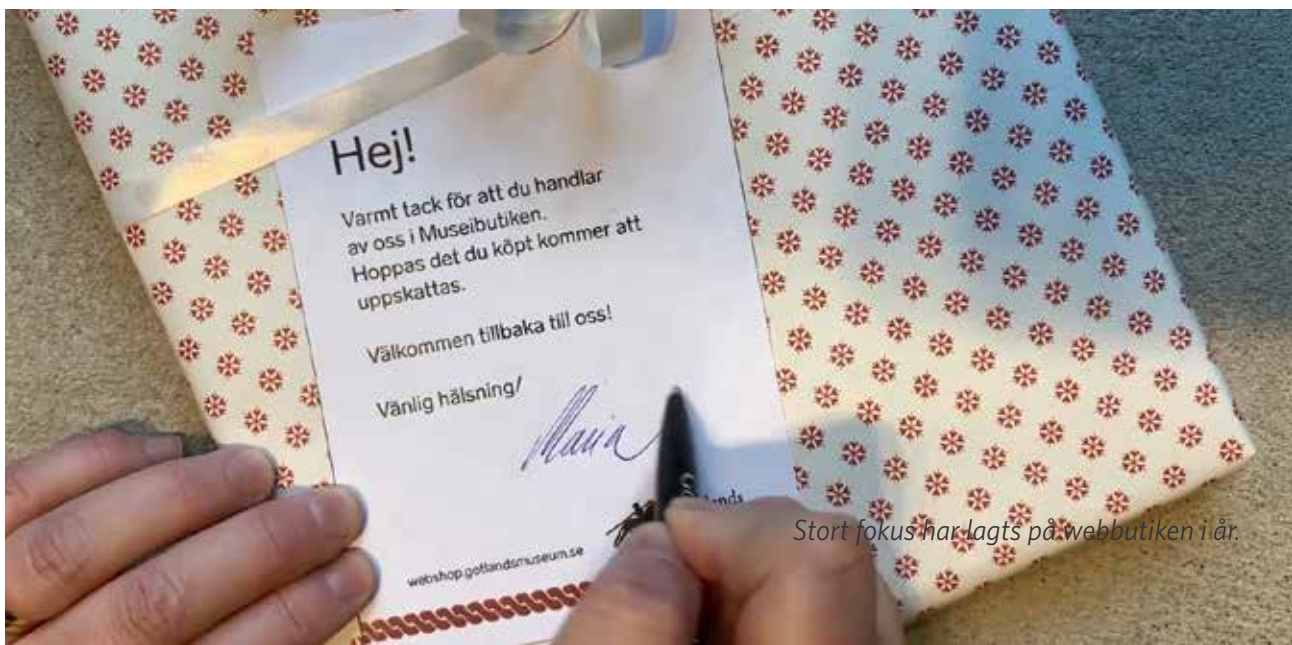
Av ekonomiska skäl, men också för att bidra till att minska smittspridningen av covid-19, höll museet stängt under vissa delar av året. Sommar och höst hölls museet öppet, med en rad olika åtgärder för att begränsa smittoriskerna och att få besökarna att känna sig trygga. Bland annat infördes maxantal 150 personer samtidigt i utställningarna, avståndsmarkeringar och skyltning med information om viruset sattes upp i de publika ytorna och handsprit erbjöds i entré, vid toaletter och inne i museet. I receptionen sattes en vägg upp av plexiglas till skydd för personal och kund. Personalen erbjöds att bära visir. I syfte att underlätta smidig och snabb betalning utan fysisk kontakt med sedlar tilläts endast kortbetalning som betalningsmedel.

På grund av korttidsarbete och den neddragna museiverksamheten i stort så bemannades reception och butik endast av ordinarie personal under året. Den tid då utställningarna hölls öppna bemannades reception och butik även av personal med andra tjänster.

Webbshop

Med coronapandemin minskade den fysiska försäljningen av varor i museibutiken. Under året satsades därför resurser på att hitta nya lösningar att nå ut digitalt genom en kundvänlig e-handel. Museets webbshop utvecklades med större varuutbud och med nytt betalsätt via Klarna samt flera olika fraktmöjligheter. Bland annat infördes hemkörning av varor på Gotland via lokal budfirma samt möjlighet att hämta ut färdigpackade varor i butiken eller utomhus på museigården.

Dessa åtgärder tillsammans med olika upprop om att stödja museet genom krisen resulterade i en kraftig ökning av försäljningen i webbshopen jämfört med tidigare år.

Stort fokus har lagts på webbshopen i år.

Bokning, konferens och lokaluthyrning

Inställd Almedalsvecka och kryssningsturer

I april meddelade arrangörsgruppen för Almedalsveckan att man beslutat att ställa in Almedalsveckan på grund av coronapandemin. Bakgrunden var Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Förbudet mot folksamlingar över 50 personer gjorde det omöjligt att genomföra Almedalsveckan.

Många berördes av beslutet. På Gotlands Museum ställdes ca 130 seminarier in och inga lokaler hyrdes ut, vilket fick stor ekonomisk påverkan.

Grand Circle Cruise Lines turer till Gotland blev inställda på grund av covid-19. Det var 13 turer som var planerade maj-september. Grand Circle Cruise Lines bokar kombivandringar av museet och är ca 80 deltagare varje gång de kommer till Gotland. Även Nordic Difference ställde in sina fyra turer med ca 60 deltagare varje gång.

Statistik för gruppbokning

I april avstannade bokningarna helt på grund av pandemin. Då meddelades också att man beslutat att ställa in Almedalsveckan 2020. Lokaluthyrningen minskade med 90 %. När restriktionerna lättade i början av hösten ökade konferensbokningar igen.

Visningar minskade med 90 % och inga visningar inomhus genomfördes från april. Stadsvandringarna minskade med 75 %, även om det ökade i september och oktober när restriktionerna lättade.

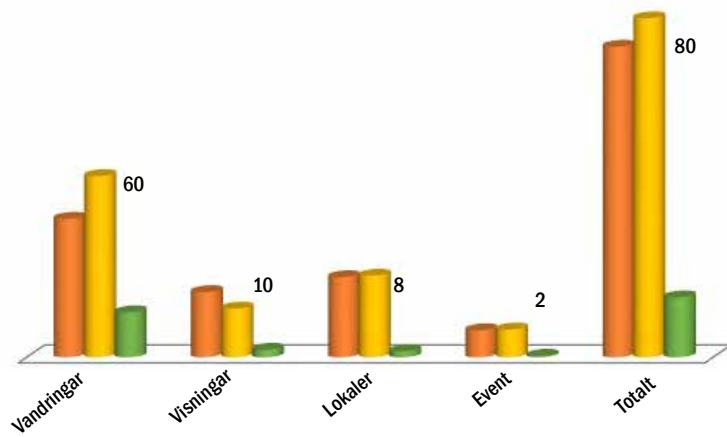
I november och december hade museet inga bokningar alls eftersom restriktionerna gjorde gällande att max 8 personer fick samlas vid allmänna sammankomster.

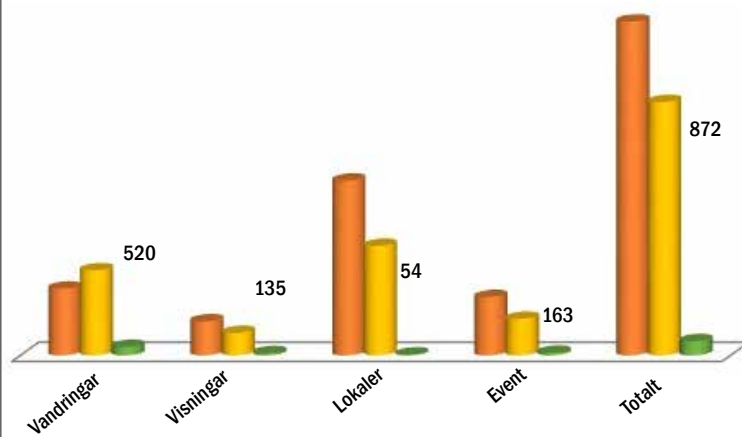
Almedalsveckan ställdes in på grund av den rådande pandemin.

Antal bokade grupper
2018 - 2019 - 2020

Antal besökare bokade grupper
2018 - 2019 - 2020

Utgivning och publicering

Fossil för barn och en Visbyguide på engelska

Lagom till sommaren släpptes *Stendjuren - Trilobiter, sjölimjor och gamla bläckfiskar* som är en barnbok om fossil på Gotland. I boken berättas om uppkomsten av fossil. Illustrationer visar hur djuret såg ut en gång för länge sedan, medan det levde, och ett fotografi visar hur det nu ser ut som fossil.

Boken har blivit mycket omtyckt av både barn och föräldrar. Författaren heter Helen Rundgren är bland annat zoolog och filmproducent.

Till sommaren blev också vår Visbyguide i pocketformat översatt till engelska - *Explore Visby*.

Byggnadsvård i Gotländskt arkiv

Bokåret 2020 avslutades i vanlig ordning med ett nytt nummer av Gotländskt arkiv. Detta år med titeln *Att vårda ett hus*. Bokens tolv författare närmar sig ämnet byggnadsvård från flera olika håll. Genom artiklar om material, så som kalkputs, gotländskt kärnvirke och tjära, får vi förståelse för vikten av att välja kvalitativa material medan artiklar

om energianvändning, återbruk och stenhusens genombrott ger oss ett nytt perspektiv på hus och byggande. Till sist bidrar tre författare med personliga reflektioner och erfarenheter av arbetslivet.

Arkeologi och undersökningar på A7-området

Ett påbörjat uppdrag om arkeologiska undersökningar på det nya bostadsområdet A7 i Visby kommer att finnas tillgängligt som digital skrift i början av 2021.

Skriften görs i samarbete med Region Gotland, länsstyrelsen och Gotlands Museum.

Gotländskt arkiv 2020 hade byggnadsvårdstema.

Kommunikation, marknadsföring och varumärke

Marknadsföringsaktiviteter

Som så mycket annat påverkades också museets marknadsföringsaktiviteter av covid-19. Mycket av den annonsering som planerades att genomföras under året avbokades då det och de restriktioner som följde gjorde större delen av annonseringen överksam.

Vi stramade åt marknadsföringsbudgeten då pandemin också skapade oro för verksamhetens överlevnad. Bokmässan i Göteborg ställdes in, marknadsföringen mot kryssningsturisterna likaså då inga kryssningsfartyg anlöpte Visby. Vi kunde inte heller, på grund av smittorisk, genomföra den marknadsundersökning som var inplanerad under sommarsäsongen.

Ny hemsida på gång

I början av året påbörjades arbetet med en ny hemsida då museets nuvarande med dagens mått mätt är onödigt stor och svårnavigerad. Huvudsyftet var att producera en webb som är tillgänglig, ger en tydlig presentation av Gotlands Museums varumärke, utbud och tjänster samt skapar möjligheter för god digital kommunikation.

En genomlysning av hemsidan påbörjades och texterna sågs över. Hela webbsidan gjordes också responsiv, det vill säga anpassades för surfplatta och mobil. En grafisk form togs fram med det övergripande målet att lyfta fram våra populära evenemang som visningar, vandringar och föreläsningar.

Textarbetet utfördes så nära museets medarbetare som möjligt för att tillvarata den kompetens och erfarenhet som finns inom alla yrkesområden på Gotlands Museum. För att utföra det tekniska arbetet anlätades en extern konsult.

Dessvärre slog covid-19 till i mars vilket har inneburit förseningar i arbetet. Lanseringen av hemsidan har nu flyttats fram till våren 2021.

Den nya hemsidan ska ge en tydlig presentation av museets varumärke, utbud och tjänster

Ny kulturplan och gemensamma frågor

Under året har alla konsulenter tillsammans med de regionala institutionerna och Region Gotlands kulturavdelning tagit fram en ny kulturplan: *Kulturplan Gotland - 2021-2024*, som beslutades i regionfullmäktige i slutet av året.

Konsulenterna har också haft kontinuerliga möten med övriga konsulenter på Gotland samt företrädare för Region Gotland för att diskutera gemensamma frågor. Där har fokus under året legat mycket på pandemins påverkan på de olika konsulentområdena. Konsulenterna har också varit rådgivande till Region Gotland i utdelning av ekonomiskt stöd till fria professionella aktörer inom konst och kultur.

Ett annorlunda år

Även konstkonsulents arbete påverkades av coronapandemin och stora delar av verksamheten kunde inte genomföras som planerat. En hel del kunde dock genomföras.

Utställningarna *Barnens salong* och *De ungas salong* invigdes strax innan museet stängde tillfälligt. Arbetet för Gotlands kulturplan kunde ske helt digitalt, och medel för ett nytt konstpedagogiskt projekt söktes.

Dessutom gavs en digital variant av foldern *Konst på Gotland 2020* ut och en utställning med årets Westfalenstipendiat genomfördes.

Tyvärr kunde planerade fortbildningar i samtidskonst för lärare inte genomföras och inte heller föreläsningen under Sveriges museers vårmöte. Arts School Day blev inställd, liksom branschmöten och workshops. Alla inställda evenemang kommer förhoppningsvis att genomföras under 2021.

Tiden fylldes i stället med att informera konstbranschen om coronastöd, delta i juryarbete för regionens coronauppdrag, genomföra digitala branschmöten och vara bollplank för aktuella frågor som berör konstscenen.

Stort deltagande i Barnens och de ungas salong

Barnens salong och *De ungas salong* har blivit något av en tradition på Gotlands Museum. År 2013 hölls den första salongen och 2020 års upplaga var den femte i ordningen.

Inbjudan att delta i evenemanget gick till alla barn och ungdomar på Gotland. Utställningen är inte jurybedömd och allt som lämnas in visas i utställningen. Alla skapelser välkomnas till salongerna oavsett teknik, genre eller innehåll, med resultatet att besökaren bjuds på en stor variation av verk. Barnens och ungdomarnas konst är en spegel av vår samtid (se bara årsberättelsens framsida). Sammanlagt visade över 80 barn och ungdomar mer än 200 verk!

Nytt för i år var att Solbergaskolans bildlinje var involverad i planering och utställningsgestaltning. Vi hoppas att samarbetet kommer att fortsätta.

Av tradition ville vi också 2020 bjuda in utställande barn att delta i workshops hos yrkesverksamma konstnärer. Medel för genomförandet fick vi av Helge Ax:son Johnsons Stiftelse. På grund av pandemin kommer det att genomföras under 2021 i stället.

Konstkonsulent Armin Scholler i utsällningen *Barnens salong*.

Nätverk för lokala museer

Kulturarvskonsulentens ansvarsområde är att arbeta främjande inom kulturarvsfältet och tillgängliggöra det gotländska kulturarvet. Uppdraget är strategiskt, där konsulenten främst jobbar med att skapa samverkan mellan kulturarvsaktörer på ön.

Kulturarvskonsulenten är en lots till experter inom olika områden och undersöker behov av och initierar seminarieverksamhet och utbildningar. En viktig del av det är att samordna, informera och stödja öns hembygdsföreningar, lokala museer och andra aktörer som tillgängliggör kulturarv och kulturmiljöer.

Konsulenten håller också en kontinuerlig kontakt och samarbetar med olika instanser inom Region Gotland, som landsbygdsutveckling, besöksnäring, stora möten och kongress. Nära samverkan kring aktiviteter sker med bland annat med Gotlands hembygdsförbund och Vuxenskolan. Konsulenten är sekreterare i Gotlands kulturarvsråd, där information och utbyte mellan de stora aktörerna inom kulturarvsområdet sker. Konsulenten är aktiv i nätverk som rör besöksnäringen på Gotland. Här är det viktigt att bevaka kulturturismens betydelse i besöksnäringen och att kulturmiljöerna ses som en resurs.

I början av 2020 initierade kulturarvskonsulenten ett nätverk för de lokala museerna på Gotland, som blev mycket uppskattat.

Konsulenten kommer fortsatt administrera och samordna nätverket som önskar jobba med erfarenhetsutbyten samt hitta smarta samarbeten och utbildningar inom till exempel marknadsföring, finansiering, bemanning och annan kvalitetssäkring.

Stöd under pandemin

Under 2020 präglades konsulentens arbete mycket om information kring pandemiregler och olika ekonomiska stöd. Kulturarvsaktörerna behövde stöttning i hur de skulle agera inom sina verksamheter. Det har handlat om allt ifrån mötetekniker, öppethållande, ekonomi och omställning av verksamheter.

De flesta museer i nätverket valde att hålla öppet, om inte annat för gotlänningar. De flesta marknadsförde sina museer genom den analoga och digitala museiguiden som vuxenskolan ger ut, 2020 bjöds alla museer in som ingick i det nya nätverket. Mycket kraft lades på hur man skulle anpassa verksamheten utifrån rådande restriktionerna. Till exempel begränsningar på antal personer på visningar, fokuserande på utomhusaktiviteter eller att man stängde ner kaféverksamhet. En del av museerna fick begränsa öppettiderna, då flera av de ideella krafterna var i riskgrupp och inte kunde vara museivärdar. Säsongen gick över förväntan för de flesta, då reserestriktionerna släpptes i slutet av juni och många svenska turister valde att resa till Gotland.

Under 2020 har kulturarvskonsulenten skickat ut nyhetsbrev med information om till exempel vilka bidrag som är möjliga att söka och har informerat om lyckade inspirationsprojekt. Konsulenten har också aktivt hjälpt till att söka medel för några av aktörerna. Under hösten initierades en utbildning i hemsidabygge med hjälp av Vuxenskolan och Gotlands hembygdsförbund. Konsulenten har fortbildat sig genom att delta på webinarier inom exempelvis kulturarvsturism, katastrofberedskap och att söka pengar.

Utveckla natur- och kulturturism

Under hösten gjorde konsumenten en omfattande kartläggning av öns natur- och kulturarvsturism hos hembygdsföreningar och lokala museer som ska ligga till grund för en ansökan om att utveckla natur- och kulturturism på Gotland.

Då det inte gick att träffas fysiskt gjordes intervjuer via telefon och videolänk. Konsumenten gjorde en nulägesanalys samt tog reda på behov framåt som utmynnande i en omfattande rapport.

Kulturarvskonsumenten arbetar för att tillgängliggöra det gotländska kulturarvet.

Tjärprojektet fortsätter

Under tre år har en av slöjd- och formkonsulenterna tillsammans med stiftsantikvarien bedrivit projektet *Metoder för bränning och applicering av tjära*. Projektets syfte är att bredda kunskapen om tjära samt utveckla bättre metoder för tjärstrykning av kyrktak. Arbetet har finansierats genom länsstyrelsens medel för kulturmiljövård samt Kyrkoantikvarisk ersättning.

Under 2020 har varit en stor insats att genomföra ett fullskaligt tjärstrykningstest på Ganthems kyrktak. Parallellt har den katade skogen följts upp och kompletterats med ytterligare katning. Projektet har arbetat rådgivande för entreprenörer som vill få i gång en småskalig ugnbränning av tjära.

Slöjd- och formkonsulentens arbete har, förutom projektledning, till största del inneburit kunskapsinhämtning och metodutveckling samt nätverksarbete där kunskapsspridning varit centralt.

Utöver den årliga projektrapporten har också en artikel om tjära i ett gotländskt sammanhang publicerats i museets årsbok *Gotländskt arkiv*.

Baltic Wool Conference

I oktober arrangerades Baltic Wool Conference för första gången och erbjöd en mötesplats för ullföretagare i Östersjöregionen. Planen var ett fysiskt möte på Gotland men på grund av pandemin blev det i stället en digital konferens med 80 deltagare från åtta länder. Forskning och innovation var i fokus den första dagen och temat för dag två var marknad och affärsmöjligheter. Konferensen arrangerades av Nämnden för hemslöjdsfrågor, Hushållningssällskapet Gotland och Region Gotland. En av slöjd- och formkonsulenterna ingick i arrangörgruppen.

Gotland Grey

Projektet *Gotland Grey* har under sitt andra och sista år fortsatt med kunskapsuppbyggnad och materialutveckling, att stärka samarbetet mellan befintliga aktörer i ullens värdekedja, samt att skapa nya nationella och internationella kontakter för affärsutveckling. Flera olika garnkvaliteter av gotlandsfårull har tagits fram och testats inom både industri och hantverk. Erfarenheterna har sammanställts i två rapporter som finns tillgängliga på projektets hemsida (www.gotlandgrey.com). Nätverksarbetet har skett både genom fysiska möten och senare under året i digitala forum.

Länsstyrelsen på Gotland har finansierat initiativet med medel från Landsbygdsprogrammet. Slöjd- och formkonsulent Anso Norling har ingått i projektgruppen och kommer efter projektets slut att förvalta alla materialprover som tagits fram.

Utställningar på öns bibliotek

Turnén med utställningen *Måla & färga* som inledes 2019 fortsatte under året. Under februari visades utställningen på Gråbobiblioteket där det också genomfördes en workshop i gamla målningstekniker. Utställningen rullade sedan vidare till Klintehamns bibliotek där den visades under mars. På grund av coronarestriktioner uteblev den planerade workshopen. Under sommaren placerades utställningen på Bungemuseet.

En vecka i februari sattes den mobila utställningen *Skogen* upp på Högbyskolan i Hemse. En av skolans slöjdlärare hade valt att förlägga alla sina lektioner i utställningen där Slöjd- och formkonsulenten berättade om skogen i ett hållbarhetsperspektiv och lyfte fram de vanliga gotländska träslagens särarter samt berättade sägner kring skogens vä-

sen. Allt medan barnen slöjdade i färsk björk. När veckan var till ända hade vi nått sju slöjdgrupper och totalt 165 barn, två lärare och tre assistenter som alla fick ett annorlunda möte med slöjd.

Utställningen *Tunnor av trä*, som tidigare turnerat runt, sattes åter upp på Bläse Kalkbruksmuseum.

Kalkstensdrömmar

Under våren omarbetades utställningen *Kalkstensdrömmar*, som tidigare visats på Gotlands konstmuseum, till en komprimerad utställning på samma tema som skulle vara möjlig att visa utanför Gotlands Museums lokaler. Den första visningen var planerad att äga rum i mars i Slite Utvecklings lokaler. Tyvärr tvingades vi ställa in detta på grund av pandemin. Ett nytt försök att öppna utställningen gjordes i början av november men fick åter ställas in då smittoläget förvärrades. Vi hoppas återkomma till samarbetet med Slite Utveckling när pandemin är över.

Söka nya arenor och samarbetsparter

Samarbetet med Slite Utveckling AB är ett exempel på vår ambition att hitta nya scener och samarbetsparter.

Under hösten inleddes också ett samarbete med GKF (Gotländska konsthantverkare och designers förening) i syfte att stötta genomförandet av deras utställningsprogram under våren 2021.

Filmdokumentation

Att filma tillverkningen av en gotländsk fiskekorg i granrot var en av årets målsättningar. Då slöjdarens ålder låg inom riskgrupperna ställdes denna aktivitet in. I stället producerades tre andra filmer i syfte att inspirera till ett eget slöjdande: *Påsktuppen*, *Vandringsstaven (coronastaven)* och *Tillverka din egen täljkniv*. Samtliga filmer är publicerade på museets Youtube-kanal.

I projektet *Gotland Grey* står den gotländska, grå ullen i fokus.

Organisation

Styrelse

AV LÄNSSTYRELSEN UTSEDDA
Landshövding Anders Flanking, ordf
Peter Molin, suppleant

AV FÖRENINGEN UTSEDDA
Mariette Nicander, vice ordförande
Oscar Lindehejd, ledamot
Petter Rimfors, ledamot
Hanna Wiman, ledamot
Gun Thomsson, suppleant
Anders Andrén, suppleant

AV REGION GOTLAND UTSEDDA
Ann-Christin Wallin, ledamot
Charlotte Andersson, ledamot
Inger Harlevi, ledamot
Jonatan Carlsson, ledamot
Peter Dolk, suppleant
Vakant, suppleant

REPRESENTANTER FRÅN MUSEET

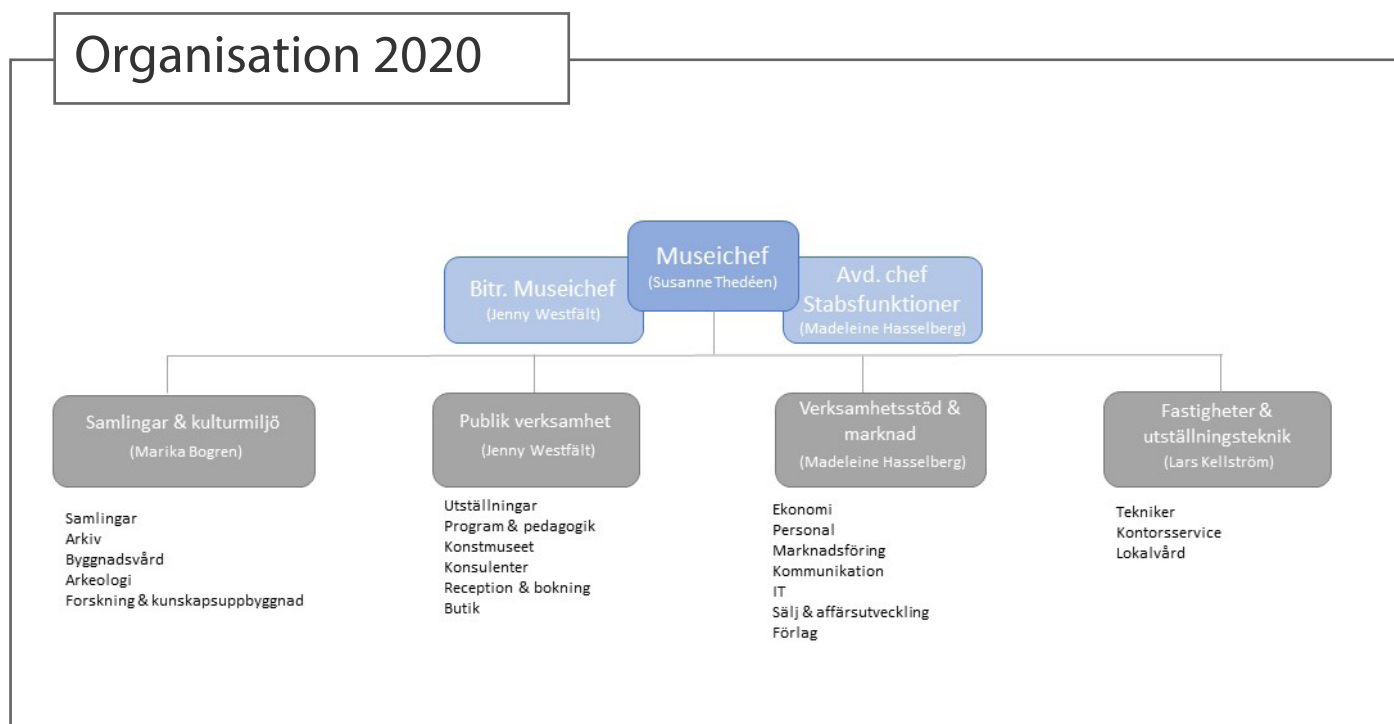
Susanne Thedéen - landsantikvarie/museichef, sekreterare
Jenny Westfält, bitr museichef, protokollförare
Madeleine Hasselberg, ekonomi- och personalchef
Per Widerström, personalrepresentant

Operativ ledning

Susanne Thedéen - landsantikvarie/museichef
Jenny Westfält - bitr. museichef
Madeleine Hasselberg - ekonomi- & personalchef

Avdelningschefsgrupp

Susanne Thedéen - landsantikvarie/museichef
Jenny Westfält - bitr. museichef samt Publik verksamhet
Madeleine Hasselberg - Verksamhetsstöd & marknad
Marika Bogren - Samlingar & kulturmiljö
Lars Kellström - Fastigheter & utställningsteknik

Värdegrundsarbete och kompetensutveckling

Kompetensutveckling i form av deltagande i fysiska kurser, konferenser och seminarier har under 2020 på grund av pandemin hållits till ett minimum av både ekonomiska- och smittskyddsskäl. Men pandemin har också inneburit möjligheter för kompetensutveckling då många seminarier och utbildningar hållits digitalt och till och med varit gratis, vilket har möjliggjort ökat deltagande.

Under slutet av 2019 genomfördes en medarbetarenkät och de utvecklingsområden som identifierades var främst kommunikation och delaktighet. Det fanns medel avsatta i budgeten för 2020 för att arbeta vidare med dessa områden. Planen var att fortsätta värdegrundsarbetet med externt stöd för förbättrad arbetsmiljö och en förstärkt samarbetskultur. Detta arbete fick skjutas på framtiden av ekonomiska skäl och verksamhetsskäl till följd av coronapandemin.

Kompetensförsörjning

En viktig framtidsfråga för Gotlands Museum är kompetensförsörjning. Ökad professionalisering, krav på affärsmässighet, utökat och breddat uppdrag samt flertalet pensioneringar inom de närmaste åren ställer stora krav på strukturerad succession och strategisk rekrytering.

Gotlands Museum har ett gott rykte och låg personalomsättning och goda möjligheter att rekrytera kompetent och kunnig personal. Men breddat uppdrag och snäva ekonomiska ramar ställer höga krav på prioriteringar. När medarbetare pensioneras eller avslutar sin anställning behöver i vissa fall omprioriteringar göras för att på lång sikt gagna verksamheten. Det kan vara genom förändrat innehåll i tjänster eller att styra om från anställning till köp av tjänst.

Under 2020 har satsning gjorts på antikvariesidan inom samlingar och en antikvarie med inriktning mot tillgängliggörande via digitalisering har rekryterats. I övrigt har rekryteringar fått hållas på ett minimum under 2020 då osäkerheten varit stor under pandemin.

Arbetsmiljö och hälsa

Arbetsmiljön i vår verksamhet ska vara sådan att de som arbetar hos oss inte drabbas av ohälsa eller kommer till skada på grund av arbetet och att de trivs och utvecklas, både yrkesmässigt och som individer. Arbetsmiljöarbetet ska genomsyra alla beslut som fattas och alla aktiviteter som genomförs.

Under 2020 genomfördes en satsning på arbetsmiljön genom att på prov införa arbetstidsförkortning med 1,5 timme per vecka från 40 timmar till 38,5 timmar för heltid. Vidare så infördes att klämfredagen i Kristihimmelfärdshelgen blev en ledig dag. Gotlands Museum har sedan många år årsarbetstid. Arbetsstidsförkortningen i kombination med årsarbetstiden är ett led i att ha moderna arbetsvillkor som medger ett flexibelt arbetsliv.

Åtgärder under coronapandemin

Coronapandemin har inneburit stora påfrestningar och uppoffringar för personalen på Gotlands Museum. Sexton medarbetare korttidsarbetade under perioden 1 maj–31 oktober. Detta var ett av statens åtgärdspaket för drabbade företag. De medarbetare som inte arbetar i den affärsdrivande delen av verksamheten, och därför inte kunde korttidsarbeta, erbjöds att i stället gå in i en så kallad 80/90-lösning (arbetar 80 % av sin tjänstgöringsgrad men med 90 % av lönen) vilket elva medarbetare också gjorde. Båda dessa system har inneburit stora uppoffringar för personalen och fått stor påverkan på verksamheten.

I början av coronapandemin sammanträdde krisledningsgruppen dagligen, detta reducerades efter en tid till två gånger i veckan. Under hösten ersattes möten i krisledningsgruppen med veckovisa avstämningar i avdelningschefgruppen.

Hela personalen har fått information och haft möjlighet att ställa frågor om läget för ekonomi, verksamhet och arbetsmiljö på digitala coronaavstämningar varannan vecka.

Styrelsen för Föreningen Gotlands fornvänner sammanträdde för extrainsatta styrelsemöten och vi fick veckovisa rapporter om utvecklingen.

Under hösten när smittspridningen intensifierades, inte minst på Gotland, vidtogs åtgärder så att alla medarbetare som kunde utföra sitt arbete hemifrån skulle ha möjlighet göra det. Det innebar bland annat investering i ny utrustning och hemkörning av nödvändig utrustning och material. Hemarbetet fortsatte året ut. För medarbetare som måste utföra sitt arbete på arbetsplatsen har en mängd åtgärder vidtagits för att detta skall kunna ske på ett säkert sätt ur smittspridningssynpunkt.

Personalstruktur

Antalet anställda per den sista december 2020 uppgår till 46 totalt, varav 27 kvinnor och 19 män. Av de 46 är 1 timanställd. 37 % av de anställda är mellan 30 och 49 år och 57 % är mellan 50 och 65 år. Medelåldern uppgår till 49 år. Antal årsverken uppgår till 39, fördelat på 24 kvinnor och 15 män.

Lista personal 2020

MUSEICHEF/LANDSANTIKVARIE

Thedéen Susanne, landsantikvarie/museichef
Westfält Jenny, bitr. museichef

VERKSAMHETSSTÖD & MARKNAD

Hasselberg Madeleine, avdelningschef
Emdén Cathrin, förlagsredaktör
Gahnström Ninni, marknadschef
Hoas Sofia, kulturarvskonsulent och samordnare för museigårdar och ruiner
Jansson Henrik, IT-ansvarig
Lund Nina, kommunikatör (föräldraledig -jan)
Pettersson Agneta, ekonomi- och personalassistent
Stenius Katarina, ekonom
Ström Per, IT-assistent

PUBLIK VERKSAMHET

Westfält Jenny, avdelningschef
Adolfsson Annelie, ansvarig kulturreseptatet
Norrby
Annerud Maria, butiksansvarig och projektledare
Björnegren Madeleine, butik/reception
Blomhage Angelica, verksamhetsansvarig Konst-
museet
Falkenhaus Frode, slöjd- och formkonsulent
Hardy Jeremy, pedagog/guide
Hellgren Mikael, museibonde Norrbys (april-okt)
Jakobsson Josefin, butik/reception (-sept)
Kellström Åsa, bokningsansvarig
Kruthof Lars, programansvarig/pedagog
Norling Anso, slöjd- och formkonsulent
Ramberg Henrik, utställningsproducent/pedagog
Scholler Armin, konstkonsulent

SAMLINGAR & KULTURMILJÖ

Bogren Marika, avdelningschef
Eliason Sara, antikvarie natur
Elmshorn Monica, assistent samlingar (-april)
Granvald Oskar, assistent samlingar
Grundmark Stina, assistent samlingar
Hagberg Stefan, assistent bibliotek
Idestrom Lena, antikvarie
Johansson Lisa, byggnadsantikvarie (febr-)

Karlsson Lisen, arkivassistent

Lindblad Jakob, antikvarie

Norderäng Johan, arkeolog

Nyström Ola, byggnadsantikvarie (okt-)

Selin Eva, antikvarie gröna kulturmiljöer

Sterner Fredrik, assistent samlingar

Strandberg-Zerpe Birgitta, antikvarie

Widerström Per, arkeolog

Ångman Svedjemo Berit, intendent offentlig konst

FASTIGHETER & UTSTÄLLNINGSTEKNIK

Kellström Lars, avdelningschef

Dahlberg Ingemar, tekniker

Ekström Elin, lokalvårdare

Hedberg Stefan, lokalvårdare

Johansson Kenneth, tekniker

Johansson Lisen, samlings- och utställningstekniker

Persson Conny, tekniker

Årets resultat efter förändring av ändamålsbestämda medel för 2020 uppgår till 2,5 mnkr mot budgeterat nollresultat. För 2019 var resultatet 670 tkr.

Den pågående pandemin påverkade museets verksamhet och resultat väsentligt i negativ riktning. Kryssningsgästerna uteblev och antalet besökare minskade totalt med cirka 2/3. Under våren stängde museet av ekonomiska skäl när besökarna uteblev och öppnade igen under sommaren. I november stängdes museet återigen men då till följd av lokala restriktioner som rekommenderade detta.

Totalt blev intäkterna före statliga och regionala coronastöd 8,3 mnkr lägre än budget och 9,4 mnkr lägre än 2019. De publika intäkterna uppgick till 36% av budgeterat, en avvikelse om mer än 5 mnkr. Hyresintäkterna blev 1,5 mnkr lägre än budgeterat, dels till följd av en inställd Almedalsvecka, dels för att museets fasta hyresgäster verkar i branscher som drabbats hårt av pandemin. I början av pandemin såg även uppdragsintäkterna ut att drabbas hårt, men under hösten återhämtade sig uppdragsverksamheten med många nya och relativt stora uppdrag. Totalt coronastöd från stat och region uppgår till 4,9 mnkr. Stödet består av bidrag till regional kultur, bidrag för korttidsarbete, nedsättning av sociala avgifter (minskad kostnad) och ersättning för sjuklönekostnader.

Samtidigt blev museets kostnader 5,8 mnkr lägre än budget till följd av egna besparingar. Det var länge väldigt osäkert om museet kunde ta del av några stödåtgärder och totalt inköpsstopp och anställningsstopp infördes. Personal i den affärsdrivande verksamheten korttidsarbetade samtidigt som övrig personal erbjöds att gå in i ett 80/90 system, arbeta 80% av tiden men erhålla 90% av lönen. Samtidigt gjordes inga investeringar i tillgångar eller verksamhet. Detta drabbade förstärkt verksamheten negativt och museet byggde upp en verksamhets- och investeringsskuld under året.

Under sex månader hade museet amorteringsfrihet hos banken och verksamhetsstödet betalades

ut i förskott från regionen vilket påverkade såväl räntekostnader som likviditet positivt.

I mitten av november blev det klart att museet skulle erhålla stöd till regional kultur och kunde lätta något på inköpsstoppet. Det tar dock tid att starta upp igen efter ett så långt inköpsstopp och fördröjningen innebär att många kostnader och investeringar kommer hamna på 2021 i stället.

Styrelsen beslutade i december om att lägga en budget på minus 2,6 mnkr för 2021. Det råder stor osäkerhet även inför 2021 båda vad gäller säsongen och eventuella stödåtgärder om pandemin fortsätter över sommaren. Det är därför mycket positivt att museet kan möta 2021 med ett överskott från 2020 och det omedelbara konkurshotet som förelåg under våren och sommaren 2020 är därmed avvärt.

Gåvor och insamlade medel där givaren angett ett särskilt ändamål som medlen skall användas till, redovisas som ändamålsbestämda medel. Under 2020 har tillskott till ändamålsbestämda medel för andra året i rad erhållits med 10 000 kr från Sällskapet G G till deras fond. Bidrag om 50 000 kr från Marianne Rörstrands fond har använts till utgivningen av en barnbok om fossil, Stendjuren.

Gåvor från allmänheten som stöd till museets verksamhet har givits med nästan 40 tkr.

Dessa gåvor har på ett avgörande sätt bidragit till fornvännernas och museets verksamhet och vi känner stor tacksamhet mot gåvogivarna.

I slutet av 2020 beslutade Region Gotland att ge ett bidrag om 4 mnkr till den första etappen av den planerade basutställningen om Gotlands förhistoria, med inriktning på vikingatid. Dessutom gav de ett bidrag om 300 tkr till externa kostnader i samband med utredning av ändamålsenliga lokaler för konstmuseiverksamheten. Bidragen erhöles under 2020 och har därför påverkat likviditeten positivt men kommer först att nyttjas under 2021 och framåt.

